

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Кафедра теорії та практики перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

(П.І.Б.)

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Факультет романо-германської філології

2021 – 2022

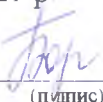
Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
«Теорія перекладу»

Розробник: доцент Яровенко Л.С., к.філол.н, доцент, доцент кафедри теорії
та практики перекладу.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

Протокол № 12 від “ 17” червня 2021 р

Завідувач кафедри

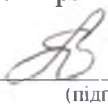

(підпис)

(Матузкова О.П.)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ

Протокол № 12 від. “18” червня 2021 р.

Голова НМК

(підпис)

(Телецька Т.В.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 12 від. “ 17 ” червня _____ 2021__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

{

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 4 Годин – 120 Залікових модулів – 1 Змістових модулів – 2	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність: 035 Філологія		
	Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		36 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
Самостійна робота			
84 год.		108 год.	
Форма підсумкового контролю: іспит			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія перекладу» входить до циклу лінгвістичних дисциплін, що формують лінгвістичну базу перекладача. Теорія перекладу є синтезуючою лінгвістичною дисципліною, яка передбачає наявність у студентів достатньої інформованості, як в області різноманітних мовознавчих наук, так і певних фонових знань з географії, історії, культури та суспільного життя англomовних країн. Дана програма становить собою лекційний курс, у якому викладені основні положення та напрямки у розвитку теорії перекладу, теоретичні підходи до перекладу в наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, білінгвальна природа та механізм перекладу. Крім того значну увагу приділено процесу перекодування мовленнєвого або текстового матеріалу з однієї мови на іншу.

Основною метою даної програми є формування загальних та фахових компетентностей у студентів, формування мотивації до здійснення професійної діяльності з урахуванням світового та вітчизняного досвіду вивчення мови; поглиблення їх теоретичної бази та вироблення навичок перекладацького аналізу різножанрових текстів, а також формування у студентів уявлення про складну і діалектично суперечливу природу перекладу, а також уміння виявити проблемні аспекти при відтворенні тексту цільовою мовою з урахуванням особливостей зіставляюваних мов. Основна мета обумовлює вирішення наступних завдань: ознайомити студентів з теоретичними засадами; сформувати у студентів мовленнєві навички й уміння проводити аналіз способів передачі змісту оригіналу та тих трансформаційних процесів, які мають місце при його відтворенні у мові перекладу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 3 Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ЗК 4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності:

ФК 1 Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних та перекладознавчих теоріях, напрямках і школах.

ФК 3 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 6 Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 10 Здатність до самостійного оволодіння новими знаннями, критичного оцінювання набутого досвіду з позиції останніх досягнень методики філологічної науки, зокрема перекладознавства, та соціокультурної практики.

ФК 14 Здатність ефективно застосовувати критичне та креативне мислення для реалізації комунікаційних і перекладацьких стратегій.

Програмні результати навчання:

ПРН 1 Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 3 Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі, в тому числі в перекладознавстві.

ПРН 4 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і не передбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 7 Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці та перекладознавстві.

ПРН 8 Демонструвати вміння здійснювати лінгвостилістичний, перед перекладацький та перекладацький аналіз різножанрових текстів для визначення загальної стратегії перекладу залежно від мети перекладу, стилю, жанру, типу тексту та характеру адресата.

ПРН 9 Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації (перекладознавства).

ПРН 10 Збирати й систематизувати мовні та мовленнєві, літературні, факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів, жанрів і галузей.

ПРН 11 Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 13 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14 Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів. Здійснювати редагування перекладу (власного і чужого).

ПРН 15 Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16 Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі (зокрема перекладознавства) для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17 Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі (зокрема у перекладознавстві).

ПРН 18 Демонструвати прагнення до володіння навичками письмового та усного перекладу, перекладацькими стратегіями, методологією та методикою перекладу, а також психологічними засадами перекладацької діяльності з метою професійного самовдосконалення.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних дисциплін. Роль і місце перекладача в процесі перекладу. Еквівалентність при перекладі. Семантичний та прагматичний аспекти перекладу.

Тема 1. Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних наук. переклад як мистецтво і як наука. Зв'язок теорії перекладу з іншими лінгвістичними і екстралінгвістичними науками. Понятійний апарат. Засоби дослідження. Переклад як засіб міжмовної комунікації.

Тема 2. Види перекладу. Жанрово-стилістична класифікація (художній, інформативний). Психолінгвістична класифікація (усний, письмовий, машинний). Основні види перекладу за змістом чи за функціональним та комунікативним спрямуванням, сприйняття та оформлення (очно-письмовий переклад, очно-усний переклад, письмовий переклад на слух, усний переклад на слух). Особливості перекладу і вимоги до перекладача в залежності від різновиду перекладу. Необхідність і засоби транскодування тексту.

Тема 3. Роль і місце перекладача у процесі перекладу. Сфера діяльності перекладача. Двоїста функція перекладача. Перекладацькі стратегії.

Тема 4. Сучасні теорії перекладу (трансформаційний підхід, денотативний та комунікативний підхід).

Тема 5. Проблема еквівалентності при перекладі. Повна та часткова еквівалентність. Типи еквівалентності (динамічна, формальна та комунікативна). Місце кожного із типів еквівалентності в залежності від виду перекладу П'ять рівнів еквівалентності за В.Комісаровим.

Тема 6. Семантичний аспект перекладу. Закономірні відповідності при перекладі. Еквівалентні відповідності. Варіантні та okazіональні відповідності. Роль контексту у декодуванні семантичного наповнення речення. Типи контексту. Загроза буквального перекладу.

Тема 7. Прагматичний аспект перекладу. Стилістична компенсація при перекладі художнього тексту.

Тема 8. Принцип понятійної компенсації. Прийоми адаптації тексту вихідної мови до тексту мови перекладу.

Тема 9. Принцип перекладності. Проблема денотативної еквівалентності. Теорія картини світу: загальне і специфічне в відображенні світу мовними засобами.

Змістовий модуль II. Перекладацькі трансформації. Лексичні та граматичні трансформації. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій.

Тема 10. Перекладацькі трансформації. Лексичні трансформації при перекладі. Різні класифікації лексичних трансформацій. Конкретизація та диференціація значень; генералізація значень; антонімічний переклад; модуляція; компенсація; цілісне перетворення.

Тема 11. Граматичні трансформації при перекладі. Транспозиція (пермутація); заміни (заміни словоформ; заміни частин мови; заміни членів речення; заміни типів речень; заміни синтаксичних зв'язків). Додавання. Опущення.

Тема 12. Денотативний компонент значення та засіб його передачі в мові перекладу.

Тема 13. Конотативний компонент значення та засіб його передачі в мові перекладу.

Тема 14. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій. Різні класифікації реалій. Чинники, що впливають на вибір способу передачі реалій у процесі перекладу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	ср		л	п	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль І. Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних дисциплін. Роль і місце перекладача в процесі перекладу. Еквівалентність при перекладі. Семантичний аспект перекладу										
Тема 1. Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних наук. переклад як мистецтво і як наука. Зв'язок теорії перекладу з іншими лінгвістичними і екстралінгвістичними науками. Переклад як засіб міжмовної комунікації.	8	2			6	4				4
Тема 2. Види перекладу. Жанрово-стилістична класифікація (художній, інформативний). Психолінгвістична класифікація (усний, письмовий, машинний). Основні види перекладу за	14	4			10	14	2			12

змістом чи за функціональним та комунікативним спрямуванням сприйняття та оформлення (очно-письмовий переклад, очно-усний переклад, письмовий переклад на слух, усний переклад на слух). Особливості перекладу і вимоги до перекладача в залежності від різновиду перекладу. Необхідність і засоби транс кодування тексту									
Тема 3. Роль і місце перекладача у процесі перекладу. Сфера діяльності перекладача. Двоїста функція перекладача.	6	2			4	6			6
Тема 4. Сучасні теорії перекладу (трансформаційний підхід, денотативний та комунікативний підхід).	8	2			6	4			4
Тема 5. Проблема еквівалентності при перекладі. Повна та часткова еквівалентність. Типи еквівалентності (динамічна, формальна та комунікативна). Місце кожного із типів еквівалентності в залежності від виду перекладу.	8	2			6	12	2		10
Тема 6. Семантичний аспект перекладу. Закономірні відповідності при перекладі. Еквівалентні відповідності. Варіантні та оказіональні відповідності. Роль контексту у декодуванні семантичного наповнення оригіналу. Типи контексту.	12	4			8	14	2		12
Тема 7. Прагматичний аспект перекладу. Стилїстична компенсація при перекладі..	6	2			4	6			6

Тема 8. Принцип понятійної компенсації. Прийоми адаптації тексту ВМ до тексту МП.	6	2			4	2				2
Тема 9. Принцип перекладності при перекладі. Денотативна еквівалентність при перекладі. Теорія картини світу.	6	2			4	2				2
Разом за змістовим модулем 1	74	22			52	64	6			58

Змістовий модуль II. Перекладацькі трансформації. Лексичні та граматичні трансформації. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій.

Тема10. Перекладацькі трансформації. Лексичні трансформації при перекладі.. Різні класифікації лексичних трансформацій.	12	4			8	16	2			
Тема 11. Граматичні трансформації при перекладі. Транспозиція; заміни (заміни словоформ; заміни частин мови; заміни членів речення; заміни типів речень; заміни синтаксичних зв'язків). Додавання. Опущення	8	2			6	14	2			12
Тема 12. Денотативний компонент значення та засіб його передачі в мові перекладу	6	2			4	4				4
Тема 13. Конотативний компонент значення та засіб його передачі в мові перекладу	8	2			6	6				6
Тема 14. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій. Різні класифікації реалій. Чинники, що впливають на	12	4			8	16	2			14

вибір способу передання реалій у процесі перекладу.									
Разом за змістовим модулем 2	46	14			32	56	6		50
Усього годин	120	36			84	120	12		108

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

Практичні заняття навчальним планом не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин
Тема 1	Переклад як засіб міжмовної комунікації / Доповідь.	6/4
Тема 2	Види перекладу / Реферат	10/12
Тема 3	Роль і місце перекладача у процесі перекладу. Сфера діяльності перекладача / Доповідь	4/6
Тема 4	Сучасні теорії перекладу(трансформаційний, денотативний та комунікативний підхід) / Доповідь	6/4
Тема 5	Проблема еквівалентності при перекладі. Типи еквівалентності / Доповідь	6/10
Тема 6	Семантичний аспект перекладу. Закономірні відповідності при перекладі. Роль контексту у декодуванні семантичного наповнення оригіналу. Типи контексту. Загроза буквального перекладу. / Реферат	8/12
Тема 7	Прагматичний аспект перекладу. Стилiстична компенсація при перекладі. / Доповідь.	4/6
Тема 8	Принцип понятійної компенсації. / Реферат.	4/2
Тема 9	Принцип перекладності при перекладі. Денотативна еквівалентність. / Доповідь.	4/2
Тема 10	Перекладацькі трансформації. Лексичні трансформації при перекладі. Різні класифікації лексичних трансформацій / Доповідь.	8/14
Тема 11	Граматичні трансформації при перекладі / Реферат.	6/12
Тема 12	Денотативний компонент значення та засіб його передачі у мові перекладу / Доповідь.	4/4

Тема 13	Конотативний компонент значення та засіб його передачі у мові перекладу / Доповідь.	6/6
Тема 14	Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій / Реферат.	8/14
	РАЗОМ	84/108

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання навчальним планом не передбачено.

10. Методи навчання

Лекції викладача, пояснення, дискусія, обговорення найскладніших і спірних питань, відповіді на питання, робота з основною і додатковою літературою, аналіз текстів оригіналу і перекладу, підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей, виконання самостійних завдань.

11. Методи контролю

Оцінювання усних відповідей та завдань самостійної роботи, оцінювання доповідей, підсумковий усний іспит.

Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється наступним чином:

1) поточний контроль: самостійна письмова робота студента за матеріалом змістового модуля 1 оцінюється 45 балами; самостійна письмова робота за матеріалом змістового модуля 2 оцінюється 25 балами.

2) підсумковий контроль: у кінці курсу проводиться підсумковий усний іспит, який оцінюється в 30 балів.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Переклад як міжмовна та культурна медіація. Цілі та завдання теорії перекладу, її роль серед інших лінгвістичних наук..

2. Види перекладу. Жанрово-стилістична та психолінгвістична класифікація перекладу.

3. Двоїста функція перекладача у процесі перекладу. Перекладацькі стратегії.

4 Сучасні теорії перекладу (трансформаційний, денотативний та комунікативний підходи).

5. Поняття еквівалентності при перекладі. Еквівалентність згідно Егера та Найди.

6. П'ять рівнів еквівалентності за В. Комісаровим.

7. Семантичний аспект перекладу. Розбіжності між семантичними структурами лексичних одиниць у ВМ та МП. Роль контексту у декодуванні семантики слів. Закономірні відповідності при перекладі.

8. Прагматичний аспект перекладу. Стилістична компенсація при перекладі..

9. Принцип понятійної компенсації. Прийоми адаптації тексту ВМ до тексту МП..

10. Принцип перекладності. Проблема денотативної еквівалентності. Теорія картини світу.

11. Перекладацькі трансформації. Лексичні трансформації. Різні класифікації лексичних трансформацій.

12. Граматичні трансформації як ознака граматичних розбіжностей двох мов. Причини їхнього застосування

13. Денотативний компонент значення та спосіб його передачі у перекладі.

14. Конотативний компонент значення та спосіб його передачі у перекладі.

15. Безеквівалентна лексика. Різні класифікації реалій.

16. Основні способи передачі реалій у цільовій мові.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль														Підсумковий контроль	Сума балів
ЗМ1 45									ЗМ2 25						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	11	12	T13	T14	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним

			вивченням дисципліни
--	--	--	-------------------------

14.Методичне забезпечення

1. Яровенко Л.С. Теорія перекладу: Методичний посібник для здобувачів вищої освіти (магістерського) рівня: Одеса, ОНУ, 2021. 86 с.

15. Рекомендована література

Основна

1. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську. Вінниця: Нова Книга, 2003. 608 с. Режим доступу: <https://chtyvo.org.ua>
2. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: Навчальний посібник. - К.: Юніверс, 2002. - 280 с Режим доступу: <https://www.twirpx.com>
3. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу: підручник. Вінниця:Нова Книга, 2000. 448 с. Режим доступу: <https://r2u.org.ua>.
8. Bell R. Translation and Translating. Theory and Practice. London / New York: Longman, 1991. 298 p. Режим доступу: www.academia.edu
9. Newmark P. A Textbook of Translation. London: Longman, 2006. 292 p. Режим доступу: www.longman.com.

Додаткова

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение: учеб. пособ. М.:Академия, 2004. 352 с. Режим доступу: <https://www.academia.edu>.
2. Алимов В.В. Теория перевода: пособие для лингвистов-переводчиков М.: Ленанд, 2015. 240 с. Режим доступу: <https://www.twirpx.com>
3. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. - Львів: Вид-во Львів, ун-ту, 1989.-215с. Режим доступу: <https://r2u.org.ua>
4. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. - М.: ЭТС, 2002.-424с. Режим доступу: <https://antigtu.ru>
5. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. М.: .Валент, 2009. 240 с. Режим доступу: <https://superlinguist.ru>
6. Швейцер А.Д. Теория перевода:Статус, проблемы, аспекты. М.:Наука, 1988. 215 с. Режим доступа: <https://studfile.net>
7. Федоров А. В. Основы общей теории перевода. - СПб: Филология Три, 2002.-414 с. Режим доступа: <https://samlib.ru>

Електронні інформаційні ресурси

<https://pereklad.nmu.org.ua>
<https://e-learn.uzhnu.edu.ua>
<https://evnur.vnu.edu.ua>